

MAGYAR
PEDAGÓGIAI
TÁRSASÁG
130

130 éves a

Szöveg: **Trencsényi László**, a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke

Heinrich Gusztáv

Kiss Árpád

Klamarik János

A Magyar Pedagógiai Társaság úgy emlékezik a 130 év előtti évre, mint jogelődje, a Magyar Paedagogiai Társaság létrehozásának esztendőjére. *Klamarik János, Heinrich Gusztáv, Fináczy Ernő, Kiss Áron* és a többiek olyan hőszalai a dualizmus időszakában meglódult polgári fejlődésnek, akik az eötvösi, treforti szellemiségben egy korszerű nevelésügy és modern neveléstudomány kialakításában kiemelkedő szerepet játszottak. A modern, polgári értelemben vett szakmai egyesület- és szaksajtóalapítás korszaka ez. Csak példaképp írom: ebben az esztendőben jött létre a Matematikai és Physicalai Társulat, és megjelent az *Irodalomtörténeti Közlemények* első száma is. Még a diákéletben is visszatükröződött ez a kedv: emlékeztetnék a Lónyay utcai Református Gimnáziumban működött *Balogh Ferenc* tanár úr – a Gittegyletet megörökítő *Molnár Ferenc* kedves tanára – felszólamlására diákegyesületek alapítása tárgyában, vagy a híres Markó utcába járó *Karinthy Fricike Naplójára*.

A Társaság tette a dolgát nehéz és könnyebb időkben. Akadémiai elven tartotta magát a „rendes tagok” 100-as létszámához, időközben tiszteletbeli taggá fogadta a hazánkba látogató *Maria Montessorit* és *Ovide Decroly-t* is. Jó kapcsolatokat ápolt a Gyermektanulmányi Társasággal (a reformpedagógus *Nagy László* ennek is, annak is fontos tagja volt), bár működésében elsősorban az egyetemi szféra, a szigorú tudományok világa volt meghatározó. Folyóirata a *Magyar Paedagogia* volt. Elismert egyesületként átvészelte a háborúkat, a vészidőket, 1945-ben várakozással készült az új világra. *Zibolen Endre, Faragó László* és *Vajda György Mihály* hármasban vállalták magukra a háború utáni világban a kapcsolatok újrendezését (az én nemzedékem még találkozhatott velük meglelt emberként). A berendezkedő új hatalom másként döntött: az állásos, 48-as centenáriumi ünnepek, a berekesztett IV. Nevelésügyi Kongresszus után „polgári csökevény” nyilvánította, majd betiltotta a pedagógusok tudományos egyesületét. Bár a parázs izzott a hamu alatt, s a legkiválóbb szakemberek többször folyamodtak az újraindításért – így például 1956-ban, a nevezetes „balatonfüredi konferencián” is –, de több mint másfél évtizedet kellett várni, míg a törekvések sikerrel jártak.

1967-ben Magyar Pedagógiai Társaság néven a szakszervezet „gyám-sága” mellett az Országgházban ünnepélyesen megalakult a „jogutód”. Elnökké a debreceni professzort, *Jausz Bélát* választották, de a társaság motorja haláláig *Kiss Árpád* volt. (*Simon Gyula* főtitkár munkássága volt még aktivitásban hozzá hasonló.) S a következő esztendőben mintegy varázsütésre alakultak a szakmai szakosztályok, s jöttek létre a megyei tagozatok. Tanügyi vezetők, jeles pedagógusok, felsőoktatási kiválóságok álltak mindenütt a szerveződés élére. A gazdasági és társadalmi reform ígéretével lázba hozott társadalmat izgatta a nevelésügy, a változások esélyeinek számbavételére, új pedagógiai tudások, új kultúra megismerésére egyre több pedagógus vállalkozott. Egy évtized alatt „felnőtté vált” a Társaság. Együttműködésben a háttérintézzettel szakmai folyóirata is lett: a *Pedagógiai Szemle* (tagdíjuk fejében megkapta a másfél ezres tagság is).

Így érkezett el az újabb társadalmi-politikai változás ideje. E próbatételt is kiállta a Társaság, erősítette a működés demokratikus vonásait, partneri kapcsolatokat épített a pluralista demokrácia viszonyai közepette újjászerveződő, megszerveződő pedagógusegyesületekkel. Némelyiknek (rajztanárok, felnőttoktatók, óvodapedagógusok, más tantárgypedagóg-

Magyar Pedagógiai Társaság

Trencsényi László és Ádám György

Stáféta-tábor

gusok egyesületei) valóságos inkubátorává vált. A rendszerváltozás utáni periódusban kiemelkedő szerepet töltött be elnökként a nemzetközi hírű *Ádám György* fiziológus akadémikus, az értelmiségi műhelyek, közösségek nagy pártfogója.

A nevelés ügye, s nyomában a nevelési folyamatokat tükröző, vizsgáló neveléstudományok sokat változtak az utóbbi időben. A családban és az óvodákban, iskolákban zajló pedagógiai tevékenységek mellett egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítunk a szabadidő alrendszereinek, piaci szolgáltatásoknak, civil kezdeményezéseknek, a médiának, de az intézményrendszer úgymond nem-klasszikus elemei (gyermekvédelem, gyógypedagógia, konduktív pedagógia, prevenció, pályaorientáció stb.) is különös figyelmet kaptak. A rendszerváltás sodrában kialakultak a pedagógus-továbbképzés struktúrái is, gazdagodott a sajtó is. Mindez a szervezetben is leképeződött. A hagyományos területi tagozatok aktivitása fogyatkozott, újabb és újabb területek műhelyei, közösségei, szerveződésesei kéredztek a Magyar Pedagógiai Társaság védőszárnyai alá. Ilyen a hagyományos szakterületek mellett a szabadidő-pedagógia, a mozgálpedagógia (egy ciklusban a „közlekedéspedagógia” is), az interkulturális nevelés, a hagyományismeret, a játékpedagógia és a gyermekkultúra, továbbá a konduktív pedagógia, a gyermekérdekek, gyermeki jogok kérdése, a diszlexiaprevenció, a korai iskolaelhagyást megelőző tevékenység vagy éppen egy jellegzetes zenepedagógiai innováció, a Színes Húrok, vagy az iskolás gyerekek tanulását segítő nyugdíjas civilek.

Mintegy 1500 tagunk alkotja a Társaság törzsét, a szakmai szakosztályok, területi (megyei, regionális vagy éppen alakuló városi) tagozatok tagjai érdeklődésüknek és aktivitási lehetőségeiknek megfelelően szerveznek találkozásokat, üléseket (az utóbbi esztendőben a járvány miatt megtanulva az új találkozási platform, az online együttlét örömeit és gondjait), adnak ki kiadványokat, hirdetnek pályázatokat, vesznek részt a szakterület, a régió szakmai közéletében. A tevékenységeket koordináló elnökség szervezi a testületi üléseket, a nyáreleji Stáféta-táborokat (lassan 20 esztendeje tart ez a hagyomány – a pedagógusnemzedékek tapasztalatcseréjét szolgáló hosszú hétvége, Csillebértől Ajkán, Debrecenen, Kétegyházaán, Salgótarjánon, Balatonfűzfőn, Veszprémen, Orosházaán, Győrön át Taksonyig). Az őszi programoknak az Életen át tartó tanulás jelisége adja keretét, megannyi szerveződés „ajánlja be” ebben az időszakban programját. A társaságnak az utóbbi időben az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara adja székhelyét, az erzsébetvárosi helyszín lehetőségeit, az önkormányzat vendéglátó kedvét kihasználva minden évben a kerületi művelődési központban mutatjuk be a mögöttünk álló év kiadványait. Hiszen megannyi támogató segítségével évente több fontos kötetet ad ki a társaság, részesei vagyunk a hazai *Korczak*-kultusz megteremtésének, fiatal kutatók munkáit segítettük nyilvánossághoz. Ebben az évben harmadik ízben jelenik meg *Évkönyv*ünk. Az elektronikus média mellett az *Évkönyv* információit kínáljuk az érdeklődőknek és az elkövetkező évtizedeknek.